

Дердей А. І.

студентка 3-го курсу Інституту прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Захист прав та свобод людини і громадянина є однією з найважливіших функцій кожної демократичної правової держави. Обов'язком такої держави є створення юридичного механізму забезпечення захисту прав громадян та юридичних гарантій такого захисту. Саме інститут адвокатури є інструментом таких гарантій, що має на меті надання професійної правової допомоги та захисту.

Питання адвокатського самоврядування є актуальним для сучасної правової науки та практики, адже нова редакція Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» заклала засади формування нового етапу в розвитку адвокатури і, зокрема, формування адвокатського самоврядування нового зразка.

Розпочинаючи, слід сказати, що органи адвокатського самоврядування — це органи саморегуючого співтовариства адвокатів, що формуються цим співтовариством для вираження їх інтересів, та здійснюють покладені на них законом, іншими нормами права, повноваження з внутрішнього управління адвокатами з метою забезпечення їх незалежності.

Важливе місце в розумінні особливостей організації адвокатського самоврядування відіграють принципи, на яких воно ґрунтується. Відповідно до Закону це такі принципи як: виборності, гласності, обов'язковості для виконання адвокатами рішень органів адвокатського самоврядування, підзвітності, заборони втручання органів адвокатського самоврядування у професійну діяльність адвоката.

Самоврядування адвокатів реалізується через певні форми діяльності. Так зокрема, до організаційних форм адвокатського самоврядування відносять: 1) конференцію адвокатів регіону; 2) раду адвокатів регіону; 3) Раду адвокатів України; 4) З'їзд адвокатів України.

Крім того, адвокатське самоврядування здійснюється й через діяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійних комісій адвокатів регіонів та Вищої ревізійної комісії адвокатури, які в основному мають функції контролюючого характеру.

Тепер коротко проаналізуємо основні функції та завдання даних органів.

Вищим органом адвокатського самоврядування України є З'їзд адвокатів України. До його складу входять делегати, які обираються конференціями адвокатів регіонів шляхом голосування відносною більшістю голосів делегатів, які беруть участь у конференції. З'їзд адвокатів України скликається Радою адвокатів України не рідше одного разу на три роки. З'їзд адвокатів України: обирає голову і заступників голови Ради адвокатів України, голову і заступників голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, голову і членів Вищої ревізійної комісії адвокатури та достроково відкликає їх з посад; затверджує правила адвокатської етики; здійснює інші повноваження.

У період між з'їздами адвокатів України функції адвокатського самоврядування виконує Рада адвокатів України. До її компетенції відносять: складає порядок денний, забезпечує скликання та проведення з'їзду адвокатів України; визначає квоту представництва, порядок висування та обрання делегатів конференції адвокатів регіонів, з'їзду адвокатів України; здійснює організаційне, методичне, інформаційне забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України.

Вищим органом адвокатського самоврядування на рівні регіону є конференція адвокатів регіону. Дана конференція скликається радою адвокатів регіону не рідше одного разу на рік. Серед основних повноважень конференції адвокатів регіону можна виділити наступні: обрання голови та членів ради адвокатів регіону, дострокове відкликання їх з посад; обрання делегатів на з'їзд адвокатів України; визначення кількості членів кваліфікаційної і дисциплінарної палат кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, обрання голови та членів кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, дострокове відкликання їх з посад; обрання голови та членів ревізійної комісії адвокатів регіону, дострокове відкликання їх з посад.

Однак конференція адвокатів регіону не може постійно виконувати представницькі функції і з цією метою вони покладаються на відповідну раду адвокатів регіону у період між проведенням конференцій адвокатів регіону. Рада адвокатів регіону є підзвітною та підконтрольною відповідній конференції адвокатів регіону, яка також обирає голову та членів ради регіону на п'ятирічний строк. Завданнями ради адвокатів регіону є те, що вона представляє адвокатів відповідного регіону; складає порядок денний, скликає та забезпечує проведення конференції адвокатів регіону; забезпечує виконання рішень конференції адвокатів регіону, здійснює контроль за їх виконанням; здійснює інформаційно-методичне забезпечення адвокатів регіону, сприяє підвищенню їх кваліфікації; приймає присягу адвоката України.

Звісно проаналізовані мною органи виконують ще чимало інших функцій.

Крім того, у кожному регіоні діє кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури. Вона утворюється з метою визначення рівня фахової підготовленості осіб, які виявили намір отримати право на заняття адвокатською діяльністю, та вирішення питань щодо дисциплінарної відповідальності адвокатів. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури діє у складі кваліфікаційної та дисциплінарної палат.

Для здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю ради адвокатів регіону та кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури утворюється і діє ревізійна комісія адвокатів регіону. Натомість контроль за фінансово-господарською діяльністю Національної асоціації адвокатів України, її органів, рад адвокатів регіонів, Ради адвокатів України, кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, діяльністю ревізійних комісій адвокатів регіонів здійснює Вища ревізійна комісія адвокатури.

Отже, підсумовуючи слід сказати, що становлення в Україні реального адвокатського самоврядування є надзвичайно актуальним питанням. Адже формування таких органів в нашій державі розпочалось практично нещодавно. На сьогодні створено розгалужену систему органів адвокатського

самоврядування як на регіональному, так й на загальнодержавному рівні, що мають на меті представництво інтересів усіх адвокатів, формування норм та правил, що повинні дотримуватись усіма адвокатами України. Попри це органи адвокатського самоврядування проходять лише період їх становлення, а відтак питання ефективності їх діяльності, виконання покладених на них функцій та реальне представництво та самоорганізація усіх адвокатів України має бути предметом подальших наукових досліджень.